

Vážené dámy a pánové, kolegové a kolegyně,

Epilepsie se řadí mezi častá neurologická onemocnění, postihuje přibližně 1 % obecné populace a kromě toho asi 10 % obyvatelstva zažije v průběhu života nějaký typ záchvatu. Možnosti terapie epilepsie se postupně vyvíjely od bromidů až do současnosti, kdy jsou známy četné způsoby léčby zahrnující farmakoterapii, implantovaná zařízení a chirurgické výkony. Základ léčby epilepsie však stále představují antiepileptika, což je skupina léčiv charakterizovaná výraznou intra- a interindividuální variabilitou farmakokinetiky. Z tohoto důvodu se jako nástroj k optimalizaci farmakoterapie epilepsie již téměř 60 let používá terapeutické monitorování hladin léčiv (TDM), které je založeno na předpokladu těsnější korelace klinického účinku s koncentrací léčiva, než s jeho dávkou. První studie v této oblasti byly prováděny v padesátých a počátkem šedesátých let minulého století, kdy byla poprvé pozorována souvislost mezi sérovou koncentrací fenytoinu a fenobarbitalu s kontrolou záchvatů a toxicitou na centrální nervový systém. Dnes je TDM aplikováno u řady

antiepileptik s cílem optimalizovat pacientovu kompenzaci epilepsie úpravou dávkovacího režimu s využitím informací o koncentraci antiepileptik v séru, plazmě nebo v některých případech také ve slinách. Kromě toho, že TDM napomáhá optimalizovat terapii u individuálních pacientů tak, aby bylo dosaženo potlačení záchvatů s minimalizací nežádoucích účinků, umožňuje tato metoda také posoudit pacientovu adheenci k léčbě, intra- a interindividuální variabilitu farmakokinetiky jednotlivých antiepileptik, vliv lékových interakcí a případnou toxicitu léčby. U antiepileptik 2. a 3. generace („nová“ antiepileptika) je ve srovnání s 1. generací („klasická“, stará“ antiepileptika) předpokládán menší výskyt závažných nežádoucích účinků, více prediktabilní farmakokinetika a širší terapeutické rozmezí. Je zde však méně zdokumentována korelace mezi koncentrací a terapeutickými, resp. nežádoucími účinky. U většiny antiepileptik je uváděno „referenční rozmezí“, které definuje sérové koncentrace, při kterých je u většiny pacientů očekáváno

dosažení optimální klinické odpovědi. Přesto však, vzhledem k individuálním odchylkám, může vyžadovat mnoho pacientů koncentrace mimo tuto „referenční rozmezí“. V těchto případech by měla být terapie vedena na základě „individuální terapeutické koncentrace“, definované jako koncentrace, při které je dosažen stav bez záchvatů s dobrou snášenlivostí medikace, případně jako nejlepší kompromis mezi zlepšením kontroly záchvatů a na koncentraci závislými nežádoucími účinky. TDM může poskytnout důležité informace k úpravě dávkování většiny antiepileptik, a to zejména u pacientů s neočekávanými výsledky léčby nebo při stavech spojených se změnou farmakokinetiky, jako je například těhotenství, různé patologické stavy, lékové interakce, a u specifických věkových skupin (děti a staří pacienti). Přispívá tak k personalizované farmakoterapii epilepsie.

MUDr. Ivana Kacířová, Ph.D.

Ústav klinické farmakologie

Lékařská fakulta Ostravské univerzity

TIRÁŽ

Klinická farmakologie a farmacie

Ročník 30, 2016, číslo 2, vychází 4x ročně

Šéfredaktor: doc. MUDr. Karel Urbánek, Ph.D.

Redakční rada: prof. RNDr. Pavel Anzenbacher, DrSc., Olomouc, PharmDr. Daniela Fialová, Ph.D., Praha, doc. MUDr. Milan Grundmann, CSc., Ostrava, doc. MUDr. Marián Hajdúch, Ph.D., Olomouc, doc. Ing. Jaroslav Chládek, Ph.D., Hradec Králové, prof. MUDr. Jaroslav Jezdinský, CSc., Olomouc, prof. MUDr. Milan Kolář, Ph.D., Olomouc, prof. MUDr. Jan Krejsek, CSc., Hradec Králové, prof. MUDr. Milan Křiška, DrSc., Bratislava, prof. RNDr. Dr.h.c. Jaroslav Květina, DrSc., FCMA, Hradec Králové, prof. MUDr. Vladimír Mihál, CSc., Olomouc, prof. Momir Mikov, MD, Ph.D., Novi Sad, prof. MUDr. Jaroslav Opavský, CSc., Olomouc, MUDr. David Suchý, Ph.D., Plzeň, doc. MUDr. Karel Urbánek, Ph.D., Olomouc, doc. MUDr. Jitka Patočková, Ph.D., Praha, doc. MUDr. Martin Wawruch, Ph.D., Bratislava, prof. Adam Vas, MD, Ph.D., Budapešť

Poradní sbor: prof. MUDr. Zdeněk Fendrich, CSc., Hradec Králové, prof. MUDr. Jan Filipovský, CSc., Plzeň, doc. MUDr. Jozef Glasa, CSc., Bratislava, doc. MUDr. Ladislav Hess, DrSc., Praha, doc. MUDr. Jiří Hovorka, CSc., Praha, PharmDr. Blanka Kořístková, Ph.D., Ostrava, doc. RNDr. Jozef Kolář, CSc., Brno, prof. MUDr. Zdeněk Kolář, CSc., Olomouc, doc. MUDr. Otto Mayer, CSc., Plzeň, doc. MUDr. Karel Němeček, CSc., Praha, prof. MUDr. František Perlík, DrSc., Praha, doc. MUDr. Petr Petr, Ph.D., České Budějovice, doc. MUDr. Jan Příborský, CSc., Praha, doc. MUDr. Jarmila Rulcová, CSc., Brno, MUDr. Věra Strnadová, CSc., Brno, MUDr. Josef Šedivý, CSc., Praha, doc. RNDr. Nina Škottová, CSc., Olomouc, prof. MUDr. Jan Švihovec, DrSc., Praha, prof. MUDr. Tomáš Trnovec, DrSc., Bratislava, prof. MUDr. Helena Vavřková, CSc., Olomouc, prof. MUDr. Jiří Vitovec, CSc., Brno, prof. RNDr. Jiří Vlček, CSc., Hradec Králové, doc. MUDr. Pavel Weber, CSc., Brno

Vydavatel:

SOLEN, s.r.o., Lazecká 297/51, 779 00 Olomouc

Adresa redakce:

SOLEN, s.r.o., Lazecká 297/51, 779 00 Olomouc
tel: 582 397 407, fax: 582 396 099, www.solen.cz

Redaktorka:

Eva Dokoupilová
dokoupilova@solen.cz, tel.: 777 557 420

Grafická úprava a sazba:

DTP SOLEN, Aneta Mikulíková, mikulikova@solen.cz

Obchodní oddělení:

Ing. Lenka Mihulková, mihulkova@solen.cz,
Charlese de Gaulla 3, 160 00 Praha 6, tel.: 734 567 854

Všechny publikované články procházejí recenzí.

Registrace MK ČR pod číslem E 7223.

Citační zkratka: Klin. farmakol. farm.

ISSN 1803-5353 (online)

Časopis je indexován v:

Embase, Scopus, Bibliographia Medica Československa
a v Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik
vydáváných v ČR.

Vydavatel nese odpovědnost za údaje a názory
autorů jednotlivých článků či inzerátů. Reprodukce
obsahu je povolena pouze s přímým souhlasem redakce.

Redakce si vyhrazuje právo příspěvků krátit
či stylisticky upravovat. Na publikování rukopisu
není právní nárok.